

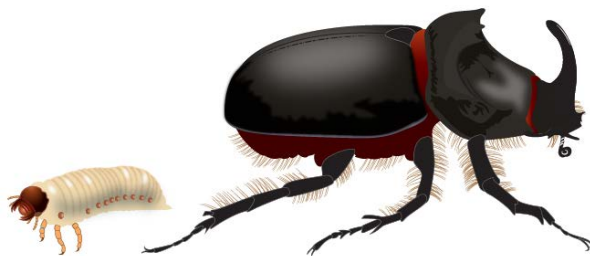
Toets B

Landbouw

- 1 Is de volgende bewering juist of onjuist?
Het houden van dieren om hun producten te kunnen verkopen, valt onder landbouw.

Neushoornkevers

Een soort neushoornkever leeft in en van kokosnoten (zie afbeelding 1). Voor telers van kokosnoten vormen deze kevers een plaag. Onderzoekers hebben een schimmel ontdekt die zo'n plaag kan tegengaan. De schimmel tast de keverlarven aan. De met schimmel besmette larven sterven binnen twee weken.

larve volwassen neushoornkever

Afb. 1 Larve en volwassen neushoornkever.

- 2 Is in de informatie een vorm van bestrijding beschreven? Zo ja: welke vorm?
- A Dit is biologische bestrijding.
 - B Dit is chemische bestrijding.
 - C Dit is geen vorm van bestrijding.

Er groeien ook kokospalmen in de vrije natuur, buiten de plantages. Op die kokospalmen komen maar zelden veel kevers tegelijk voor.

- 3 Geef een mogelijke oorzaak waardoor de neushoornkevers op de plantages gemakkelijker een plaag vormen dan in de vrije natuur.

Brandstoffen

- 4 Is de volgende bewering juist of onjuist?
Bij verbranding van biomassa ontstaat koolstofdioxide.
- 5 Wat is een voordeel van fossiele brandstoffen?
- A Het transport van fossiele brandstoffen is gemakkelijk.
 - B Fossiele brandstoffen zijn duurzaam.
 - C Fossiele brandstoffen dragen bij aan het versterkte broeikaseffect.

Milieuproblemen

- 6 Geef twee oorzaken van milieuproblemen.

Het winnen van aardolie heeft invloed op het milieu. Aardolie raakt op den duur op.

- 7 Waar is het opraken van aardolie een voorbeeld van?
- A Aantasting van het milieu.
 - B Uitputting van het milieu.
 - C Vervuiling van het milieu.

(Versterkte) broeikaseffect

- 8 Op welke manier zorgen broeikasgassen voor het broeikaseffect?
- A Broeikasgassen houden een deel van de gassen tegen die vrijkomen bij de verbranding van brandstoffen.
 - B Broeikasgassen houden een deel van de warmte-uitstraling van de aarde tegen.
 - C Broeikasgassen houden een deel van de zonnestraling tegen die op de aarde valt.
- 9 Het versterkte broeikaseffect wordt onder andere veroorzaakt doordat er steeds meer energie wordt gebruikt. Leg dit uit.
- 10 Is de volgende bewering juist of onjuist?
Door het versterkte broeikaseffect kunnen gebieden uitdrogen.

Afval

- 11 Is de volgende bewering juist of onjuist?
De fles uit afbeelding 2 kan worden afgebroken door bacteriën en schimmels.

Afb. 2 Lege terpeninefles.

Zwerfafval is afval dat is achtergelaten op een plek waar het niet hoort. In zwerfafval komen onder andere boterhamzakjes, klokhuizen en oud brood voor.

- 12 Welk van deze afvalsoorten is *niet* biologisch afbreekbaar?
- A Boterhamzakjes.
 - B Klokhuizen.
 - C Oud brood.

13 Wat gebeurt er bij de recycling van afval?

- A Afval wordt afgebroken door bacteriën en schimmels.
- B Afval wordt opnieuw gebruikt als grondstof.
- C Afval wordt opnieuw gebruikt zonder het aan te passen.

Overheid

Lees de context 'Plastic tassen' in afbeelding 3.

Plastic tassen

Vanaf 1 januari 2016 mogen winkels geen gratis plastic tassen meer geven aan klanten. Het doel is om zwerfvuil op straat en in zee tegen te gaan en verspilling van grondstoffen te voorkomen.

In Nederland gebruiken alle consumenten samen ieder jaar zo'n drie miljard plastic tasjes. Een groot deel belandt in de afvalbak en een ander deel wordt zwerfafval. De Europese Unie heeft daarom alle lidstaten verplicht om het gebruik van plastic tassen te verminderen. Nederland voldoet met het verbod op gratis plastic tassen aan deze Europese verplichting.

De overheid wil ook het bewustzijn van consumenten vergroten. Het verbod op gratis plastic tassen zorgt ervoor dat mensen zich duurzamer gedragen. Ze gebruiken plastic tasjes meerdere keren of gebruiken een boodschappentas.

zwerfvuil met plastic tassen

Afb. 3

14 In de context is te lezen dat het gebruik van plastic tassen zorgt voor uitputting. Waaruit blijkt dat?

Er staat: 'Nederland voldoet met het verbod op gratis plastic tassen aan deze Europese verplichting.'

15 Waar is de Europese verplichting een voorbeeld van?

- A Duurzaamheid.
- B Klimaatbeleid.
- C Milieubeleid.

Luchtvervuiling

Hieronder staan drie activiteiten van de mens:

- 1 het land bewerken met een tractor;
- 2 varkens fokken in de bio-industrie;
- 3 steenkool verbranden in elektriciteitscentrales.

16 Welke van deze activiteiten veroorzaken luchtvervuiling?

- A Alleen de activiteiten 1 en 2.
- B Alleen de activiteiten 1 en 3.
- C Alleen de activiteiten 2 en 3.
- D De activiteiten 1, 2 en 3.

Transgeen

17 Bij welke manier van het veranderen van erfelijke eigenschappen ontstaat een transgeen organisme?

- A Genetische modificatie.
- B Kunstmatige inseminatie.
- C Veredeling.

Biologische landbouw

18 Is de volgende bewering juist of onjuist?

Bij biologische veeteelt houd je rekening met het milieu.

19 Wat is een kenmerk van biologische tuinbouw?

- A Gebruik van kunstmest.
- B Gebruik van monocultuur.
- C Gebruik van vruchtwisseling.

Milieu

De mens is van het milieu afhankelijk, onder andere doordat het milieu voedsel en zuurstof levert.

20 Noem nog drie andere manieren waarop de mens afhankelijk is van het milieu.

Energie

Drie manieren om energie op te wekken, zijn:

- 1 aardgas verbranden;
- 2 biobrandstof gebruiken;
- 3 zonne-energie gebruiken.

21 Welke van deze manieren is (zijn) milieuvervuilend?

- A Alleen manier 1.
- B Alleen manier 2.
- C Alleen manier 3.
- D Manier 1 en 2.
- E Manier 1 en 3.
- F Manier 2 en 3.
- G Manier 1, 2 en 3.

22 Geef twee voordelen van duurzame energie.

Vleeskuikens

Lees de context 'Veehouder' in afbeelding 4.

Veehouder

Kim is veehouder en heeft een fokbedrijf voor vleeskuikens. Kim wil veel kuikens krijgen die snel groeien. Daarom heeft ze veel kippen op stal. Deze kippen zijn speciaal geselecteerd. Zo heeft ze hennen die veel eieren leggen. Ook heeft ze hanen die snel groeien. Door deze hennen en hanen te kruisen, krijgt ze veel kuikens die snel groeien.

Doordat Kim veel kippen houdt, is er ook meer kans op ziekten. Dit gaat Kim tegen met het gebruik van antibiotica.

Afb. 4

23 Heeft Kim een intensieve veehouderij of een biologische veehouderij? Leg dit uit. Gebruik daarbij twee argumenten.

Kim wil veel kuikens krijgen die snel groeien.

24 Hoe heet de manier die zij daarvoor gebruikt? Leg je antwoord uit.

25 Kim heeft veel kippen op stal.
Wat is hier een voordeel van?

- A Beter dierenwelzijn.
- B Goedkopere producten.
- C Meer mest.
- D Meer ruimte voor de dieren.

Pesticiden

26 Is de volgende bewering juist of onjuist?

Het gebruik van pesticiden in de landbouw is een vorm van biologische bestrijding.

Composteren

27 Welk afval wordt afgebroken door het te composteren?

Akkerbouw

28 Wat is een nadeel van akkerbouw?

- A Hoge prijzen voor producten.
- B Uitputting van de bodem.
- C Veel afvalstoffen door de verbranding van aardgas.

Biodiversiteit

29 Is de volgende bewering juist of onjuist?

De biodiversiteit kan worden beïnvloed door de aanleg van huizen en wegen.

Overbemesting

30 Drie bedreigingen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater zijn:

- 1 chemisch afval;
- 2 het gebruik van biologische bestrijdingsmiddelen;
- 3 het gebruik van stalmest in de landbouw.

Welke van deze bedreigingen kan (kunnen) bijdragen aan overbemesting van het water?

- A Alleen 1.
- B Alleen 2.
- C Alleen 3.
- D Zowel 1, 2 als 3.